

Servicekatalog

**Östra Nylands välfärdsområdes tjänster för
personer med funktionsnedsättning, egen
serviceproduktion**

Nämnden för ordnande av tjänster 02.12.2025

Innehåll

Servicekatalog	1
Östra Nylands välfärdsområdes tjänster för personer med funktionsnedsättning, egen serviceproduktion	1
1 Beskrivning av servicekatalog	2
2. Bostadsbidragets innehåll	3
3. Serviceklasser för stöd för boendet.....	3
3.1. Stöd som ges i hemmet	4
3.2. Litet behov av hjälp - Serviceklass 1 (stödboende)	4
3.3. Måttligt behov av hjälp - Serviceklass 2 (ej heldygnsomsorg).....	5
3.4. Stort behov av hjälp - Serviceklass 3 (heldygnsomsorg)	5
3.5. Mycket stort behov av hjälp - Serviceklass 4 (heldygnsomsorg).....	6
3.6. Behov av krävande stöd - Serviceklass 5 (heldygnsomsorg).....	7
3.7. Behov av särskilt krävande stöd - Serviceklass 6 (heldygnsomsorg).....	8
3.8. Seniorboende, serviceklass 7	9
3.9. Kortvarig omsorg, serviceklass 8	9
3.10. Extra stöd	10
3.11. Serviceklasserna för stöd för boendet i tabellen	11
4. Centrala stödformer	13
5. Hälsovård och rehabilitering	13
5.1. Genomförande av läkemedelsbehandling	14
6. Klientens självbestämmanderätt och delaktighet.....	15
7. Genomförande av tjänsten och genomförandeplan	16
8. Hyra, klientavgifter och underhållsavgift	16
8.1. Måltidsavgift	17
9. Personalkrav.....	18
10. Experttjänst för multiprofessionellt stöd.....	19
11. Fakturering och kostnader	21
12. Källor och bilagor	21

1. Beskrivning av servicekatalog

I denna servicekatalog beskrivs följande tjänster och serviceklasser för tjänster för personer med funktionsnedsättning som ordnas som egen produktion vid Östra Nylands välfärdsområde:

- Stöd för boendet
- Kortvarig omsorg
- Arbetsverksamhet
- Dagverksamhet

Tjänsterna baserar sig på lagen om funktionshinderservice (675/2023) som trädde i kraft 1.1.2025.

Inom boendeservice samt dag- och arbetsverksamhet tillämpas olika avgiftsklasser. Klassificeringen görs utifrån en bedömning av klientens servicebehov med hjälp av RAI-systemet (RAI-ID). Serviceklasserna bestäms utifrån klientens individuella servicebehov. Serviceklassen styr mängden hjälp, stöd och omsorg. Klientens förändrade behov beaktas genom uppdatering av serviceplanen och vid behov genom ändring av serviceklassen.

Centrala specialkompetensområden

- Bemötande och stöd för klienter med autismspektrum
- Stöd för personer med utvecklingsstörning
- Krävande multiprofessionellt stöd
- Neuropsykiatriska störningar
- Kommunikationsmedel som stöder och ersätter tal (AAC)
- Förebyggande och genomförande av begränsningsåtgärder enligt klientens intresse
- Utnyttjande av experttjänster i enhetens vardag

Arbetet vid Östra Nylands välfärdsområdes egna enheter för personer med funktionsnedsättning baserar sig på specialkompetens som är nödvändig för att tillhandahålla tjänster för klienter med utvecklingsstörning, autismspektrumtillstånd eller andra motsvarande neuropsykiatriska eller kognitiva särdrag. Klienternas behov av stöd kan variera mycket och tjänsterna ska svara på dessa individuellt och klientorienterat.

Specialkompetensen utgör grunden för en högklassig, säker och verkningsfull service. Den baserar sig på utbildning, erfarenhet, metodkompetens och multiprofessionellt samarbete, och den ska synas i enhetens vardag och verksamhetskultur.

2. Bostadsbidragets innehåll

Stödet för boendet omfattar daglig hjälp, stöd och handledning enligt klientens behov som behövs för boendet och därtill hörande funktioner samt verksamhet som upprätthåller och främjar funktionsförmågan och hälsan i enlighet med denna servicebeskrivning. Stödet för boendet kan också inkludera tillsyn som tryggar klientens säkerhet och uppgifter inom hälso- och sjukvården som ordnas med stöd av hälso- och sjukvårdslagen.

Till servicen hör att stöda klienten och de anställda som arbetar med klienten och vid behov de närstående till klienten med hjälp av experter.

Stöd för boendet omfattar vid behov uppgifter som klientens måltids-, klädvårds-, städ- och andra uppgifter av samma slag som stödtjänster, om klientens resurser inte ens med hjälp räcker till för att utföra dessa uppgifter.

Till stödet för boendet i grupphem eller boendeenheter hör att ordna meningsfull rekreations- och hobbyverksamhet. Klienten väljer själv vilka aktiviteter hen vill delta i. Vid behov ska klienterna motiveras att delta i fritidsaktiviteter. Rekreations- och hobbyverksamheten kan gälla till exempel kultur, motion eller stärkande av delaktigheten.

Utgångspunkten är att tjänsten för stöd för boendet omfattar hjälp och stöd i anslutning till klientens boende i bostaden och i dess boenderelaterade funktioner utanför bostaden.

Klienten kan ha rätt att få sådan personlig assistanstjänst som avses i lagen om funktionshinderservice eller särskilt stöd för delaktigheten i andra funktioner.

3. Serviceklasser för stöd för boendet

Serviceklasserna beskriver klientens behov av stöd och hjälp i fråga om stöd för boendet och kortvarig omsorg. Klassificeringen baserar sig på en individuell bedömning och den preciserar tjänstens innehåll, intensitet och personalresurser. Klasserna kan ändras när klientens situation förändras.

Serviceklasserna baserar sig på en bedömning av klientens servicebehov, som stöds av interRAI-ID-utvärderingsverktyget. Vid bedömningen beaktas följande mätare:

- **ADL-H:** funktionsförmåga i aktiviteter i det dagliga livet
- **IADLCH:** förmåga att klara sig i vardagen, instrumentella aktiviteter
- **CPS:** kognitiv funktionsförmåga
- **ABS:** utmanande beteende
- **MAPLE 5:** klassificering av servicebehov

3.1. Stöd som ges i hemmet

RAI-profil: ADL-H 0–1, ADLCH: 0-1, CPS 0–1, ABS 0, MAPLE5: 0–1

Stödnivå: Lågt behov av stöd 1–5 h/vecka

Personalresurs: Handledare på plats enligt överenskommelse, t.ex. 1–3 gånger per vecka, timbaserad

Personer som bor självständigt och som behöver stöd sporadiskt eller mer sällan får stödbesök i hemmet. Stödet för boendet har planerats på förhand utifrån individuella behov.

Stöd, träning och handledning som ges i hemmet kan tas emot av en klient som har förmåga att klara av de vardagliga aktiviteterna ganska självständigt. Klienten bor i en egen bostad som inte finns i anslutning till välfärdsområdets enheter. Behovet av stöd, träning och handledning är sporadiskt och det baserar sig på att klienten kan ta hand om det egna välbefinnandet och klarar sig i situationer och uppgifter som gäller ens hälsa och det egna hemmet så självständigt som möjligt. Dessutom används stöd, träning och handledning för att uppmuntra klienten att agera i nya situationer, kontakter och sociala relationer, såsom hobbyer och andra situationer i samhället.

En egen serviceklass görs inte för klienter som bor självständigt och får stödbesök eller stödåtgärder i hemmet, eftersom personalens arbetsinsats i dessa fall faktureras per besök och inte på basis av vårdagen.

Stöd, träning och handledning kan också ges på distans, till exempel per telefon eller via andra digitala tjänster.

Östra Nylands enheter som tillhandahåller boendeservice enligt denna serviceklass: Ett team som ger stöd i hemmet.

3.2. Litet behov av hjälp - Serviceklass 1 (stödboende)

RAI-profil: ADL-H 1–2, ADLCH 1–2 CPS 1–2, ABS 0, MAPLE5:1–2

Stödnivå: Lågt, behov av stöd 1–2 h/dag

Personalresurs: 0,25

Klienten behöver lite, regelbundet stöd i boendet, i genomsnitt 1 timme per dag. Klienten klarar sig i huvudsak självständigt, men får vid behov hjälp och stöd till exempel i att röra sig på nya rutter, förstå skriven information och i nya sociala kontakter.

I tjänsten ingår bland annat:

- Handledning i hantering av vardagen och beslutsfattande
- Lätt stöd i skötsel av hemmet eller ärenden
- Hjälp vid enskilda aktiviteter, såsom påminnelse om att ta läkemedel eller planering av måltider
- Möjlighet till stöd av personal vid behov

Stödet planeras individuellt och genomförs huvudsakligen dagtid. Klienten behöver inte stöd under nattetid.

Östra Nylands enheter som tillhandahåller boendeservice enligt denna serviceklass: Enheten Jooseppi för stödboende, Centrumbäckens bostäder, stödboende i Galgbacka

3.3. Måttligt behov av hjälp - Serviceklass 2 (ej heldygnsomsorg)

RAI-profil: ADL-H 2–3, ADLCH 2–3, CPS 2–3, ABS 0, MAPLE 5: 3

Stödnivå: Medelnivå, behovet av stöd: max. 3 h/dygn

Personalresurs: 0,5

Klienten behöver regelbundet stöd i sina dagliga aktiviteter, men kan delta i vardagliga sysslor enligt sina egna resurser. Personen drar nytta av handledning och fysisk hjälp, men behöver inte tillsyn dygnet runt eller kontinuerlig tillgänglig personal.

I tjänsten ingår bland annat:

- Dagligt stöd för personlig hygien, påklädning och måltider
- Handledning i skötsel av hemmet och ärenden
- Uppföljning och stöd för medicineringen:
- Upprätthållande av rutinerna och vardagens struktur
- Stöd för social växelverkan och deltagande
- Personalen är huvudsakligen på plats och kan nås dag- och kvällstid. Nattetid får klienten vid behov hjälp via distansförbindelse eller från en enhet i närområdet.

Stödet planeras individuellt enligt klientens behov och mål.

Östra Nylands enheter som tillhandahåller boendeservice enligt denna serviceklass: Bjönstigens boende, Utterbäck/Åsen, Åbackens bostäder, Centrumbäckens bostäder, stödboende i Galgbacka, enheten Jooseppi för stödboende, boendeenhet på Gördelmakargatan, boendeenhet Mäntyrinte, radhus

3.4. Stort behov av hjälp - Serviceklass 3 (heldygnsomsorg)

RAI-profil: ADL-H 4–5, ADLCH 4–5, CPS 3–4, ABS 1–2, MAPLE 5: 4

Stödnivå: Hög, behovet av stöd max. 4 h/dygn

Personalresurs: 0,7, krävande multiprofessionellt stöd

Klienten behöver kontinuerligt stöd i sina dagliga aktiviteter, men kan delta i vardagliga aktiviteter enligt sina egna resurser. Klienten klarar sig delvis självständigt, men behöver närvarande personal som kan snabbt reagera på stödbehovet. Klienten behöver stöd av en närvarande vårdare nattetid.

I tjänsten ingår bland annat:

- Dagligt stöd för personlig hygien, påklädning och måltider
- Handledning i skötsel av hemmet och ärenden
- Uppföljning av och stöd för medicineringen
- Upprätthållande av rutiner och struktur i vardagen
- Stöd för social växelverkan och deltagande
- Personalens närvaro, tillgänglig dygnet runt

Tjänsten anpassas noggrant till klientens individuella behov och i den betonas förutsägbarhet, säkerhet och ett övergripande stöd för välbefinnandet.

I tjänsten kan ingå ett behov av begränsningsåtgärder som baserar sig på klientens individuella situation, inklusive möjligheten att använda begränsande åtgärder till exempel för att trygga säkerheten eller stödja funktionsförmågan. Eventuella åtgärder bedöms multiprofessionellt (läkare, psykolog, socialarbetare) och genomförs lagenligt med respekt för klientens rättigheter. Begränsningsåtgärderna dokumenteras noggrant och behovet av dem bedöms regelbundet som en del av uppföljningen av tjänsten.

Tjänsten genomförs vid enheten för krävande multiprofessionellt stöd, som stöds av en multiprofessionell expertgrupp.

Östra Nylands enheter som tillhandahåller boendeservice enligt denna serviceklass: Björnstigens boende, Utterbäck Åsen, Åbackens bostäder, Utterbäck-Pia, enheten Oravamäki, enheten Peuralaakso, Sinikuusi-boendet, Linjevägen, Jackarbygatan, Wilhelmina, boendeenheten Mäntyrinne, radhus, boendeenhet på Gördelmakaregatan

3.5. Mycket stort behov av hjälp - Serviceklass 4 (heldygnsomsorg)

RAI-profil: ADL-H 5–6, ADLCH 5–6, CPS 5–6, ABS: 3–4, MAPLE5: 4

Stödnivå: hög–specialnivå, behovet av stöd max. 7 h/dygn, Klienten behöver tidvis stöd av två anställda på grund av situationens svårighetsgrad

Personalresurs: 1,1 krävande multiprofessionellt stöd

Klienten behöver mycket stöd och hjälp i vardagen. Klienten kan inte agera självständigt utan handledning och/eller fysisk assistans. Klienten är beroende av personalen när han eller hon är tillsammans med andra. Personalens närvaro behövs dygnet runt för att möjliggöra en trygg och meningsfull vardag. Klientens tillstånd kan variera oförutsägbart.

I tjänsten ingår bland annat:

- Regelbunden hjälp i de dagliga aktiviteterna.
- Tillsyn och stöd dygnet runt
- Stöd vid kommunikation, växelverkan och reglering av känslotillstånd

- Vårdkompetens (t.ex. medicinering, näring, specialdieter, hjälpmedel)
- Strukturerad och förutseende dagsrytm som klienten behöver kontinuerligt stöd för

Genomförandet av tjänsten förutsätter ett starkt multiprofessionellt samarbete och individuellt skräddarsytt, intensivt stöd inom livets alla delområden.

I tjänsten kan ingå ett behov av begränsningsåtgärder som baserar sig på klientens individuella situation, inklusive möjligheten att använda begränsande åtgärder till exempel för att trygga säkerheten eller stödja funktionsförmågan. Eventuella åtgärder bedöms multiprofessionellt (läkare, psykolog, socialarbetare) och genomförs lagenligt med respekt för klientens rättigheter. Begränsningsåtgärderna dokumenteras noggrant och behovet av dem bedöms regelbundet som en del av uppföljningen av tjänsten.

Tjänsten genomförs vid enheten för krävande multiprofessionellt stöd, som stöds av en multiprofessionell expertgrupp.

Östra Nylands enheter som tillhandahåller boendeservice enligt denna serviceklass:
Linjevägen, Jackarbygatan, Pia-hemmet, Utterbäck/Wilhelmina, Oravanmäki, Peuralaakso, Sinikuusi, Linjevägen, Centrumbackens gruppboende, boendeenhet på Gördelmakaregatan, Mäntyrinne särskilt krävande boende, Äppelgårdens särskilt krävande boende

3.6. Behov av krävande stöd - Serviceklass 5 (heldygnsomsorg)

RAI-profil: ADL-H 6, ADLCH 6, CPS 6, ABS 5–6 MAPLe 5 :5

Stödnivå: Specialnivå, behovet av stöd max. 9 h/dygn, Klienten behöver tidvis stöd av två anställda på grund av situationens svårighetsgrad

Personalresurs: 1,6, krävande multiprofessionellt stöd

Klienten behöver kontinuerlig hjälp och stöd för att kunna agera i enlighet med situationen och syftet och/eller aktivt stöd i självregleringen. Med behovet av krävande stöd avses en situation där klienten har behov som är varierande, långvariga och som kräver intensivt stöd och som hänför sig till exempel till utvecklingsstörning, autismspektrum, utmaningar i den mentala hälsan, utmanande beteende eller svår begränsning av kommunikationen. Klienten behöver individuellt skräddarsytt, planmässigt och ofta specialkompetenskrävande stöd för att klara sig i vardagen.

I tjänsten ingår bland annat:

- Stöd, handledning och tillsyn dygnet runt
- Individuell, strukturerad dagsrytm och förutseende verksamhetsmiljö
- Personalens specialkompetens (t.ex. autismspektrum, psykiska symptom, utmanande beteende)
- Effektivare stödåtgärder för växelverkan och kommunikation
- Metoder som stöder framförhållning och reglering av beteendet
- Starkt beaktande av säkerhetsaspekten (klientens och andras)
- Stöd av det multiprofessionella teamet och regelbunden utvärdering

Tjänsten för krävande stöd baserar sig starkt på individualitet, förutsägbarhet och respekt för klientens rättigheter. Syftet med stödet är att möjliggöra ett gott liv inom ramen för de egna resurserna, tryggt och värdigt.

I tjänsten kan ingå ett behov av begränsningsåtgärder som baserar sig på klientens individuella situation, inklusive möjligheten att använda begränsande åtgärder till exempel för att trygga säkerheten eller stödja funktionsförmågan. Eventuella åtgärder bedöms multiprofessionellt (läkare, psykolog, socialarbetare) och genomförs lagenligt med respekt för klientens rättigheter. Begränsningsåtgärderna dokumenteras noggrant och behovet av dem bedöms regelbundet som en del av uppföljningen av tjänsten.

Tjänsten genomförs vid enheten för krävande multiprofessionellt stöd, som stöds av en multiprofessionell expertgrupp.

Östra Nylands enheter som tillhandahåller boendeservice enligt denna serviceklass:
Björnbacken/Jackarbygatan, Utterbäck Wilhelmina, Mäntyrinne särskilt krävande boende,
Äppelgården särskilt krävande boende

3.7. Behov av särskilt krävande stöd - Serviceklass 6 (heldygnsomsorg)

RAI-profil: ADL-H 6, ADLCH 6, CPS 6, MAPLE5: 5, ABS 6+ samt flera riskfaktorer samtidigt

Stödnivå: Specialnivå+ behovet av stöd max. 12 h/dygn, Klienten behöver tidvis stöd av två anställda samtidigt på grund av situationens svårighetsgrad

Personalresurs: 2,2 krävande multiprofessionellt stöd

Med behovet av särskilt krävande stöd avses en situation där personens behov av stöd är kontinuerligt, intensivt och exceptionellt omfattande och det är ofta förknippat med allvarliga utmaningar i fråga om beteende, svåra neuropsykiatriska symptom, flera funktionsnedsättningar eller psykiska symptom. Klienten kan inte fungera tryggt utan personalens ständiga närvaro, en strukturerad miljö och personalens specialkunnande. Stödet är individuellt skraddarsytt, ofta 1:1 eller 2:1 och kan kräva särskilda stödstrukturer, hjälpmedel och strukturella arrangemang.

Klienten behöver dygnet runt intensivt stöd och tillsyn i krävande situationer. Klienten har ofta betydande utmaningar i kommunikation, växelverkan eller beteende. Personalresurserna är högre och arbetet baserar sig på särskilda verksamhetsmodeller.

I tjänsten ingår bland annat:

- Oavbrutet stöd och tillsyn dygnet runt
- Personlig handledning och assistans i alla situationer
- Ett tillvägagångssätt som kräver specialkompetens (t.ex. kompetens i autism)
- Säkerheten beaktas i lokallösningar och personaldimensionering
- Individuellt uppbyggt, förutseende dagsprogram
- Tätt multiprofessionellt samarbete och regelbunden utvärdering
- Möjligen starkt skraddarsydd miljö (t.ex. små enheter, separat utrymme)

Målet med tjänsten är **att trygga klientens välbefinnande, självbestämmanderätt och en trygg vardag** trots det ytterst krävande stödbehovet. Stödet grundar sig på ett etiskt hållbart tillvägagångssätt som respekterar de mänskliga rättigheterna.

I tjänsten kan ingå ett behov av begränsningsåtgärder som baserar sig på klientens individuella situation, inklusive möjligheten att använda begränsande åtgärder till exempel för att trygga säkerheten eller stödja funktionsförmågan. Eventuella åtgärder bedöms multiprofessionellt (läkare, psykolog, socialarbetare) och genomförs lagenligt med respekt för klientens rättigheter. Begränsningsåtgärderna dokumenteras noggrant och behovet av dem bedöms regelbundet som en del av uppföljningen av tjänsten.

Tjänsten genomförs vid enheten för krävande multiprofessionellt stöd, som stöds av en multiprofessionell expertgrupp.

Östra Nylands enheter som har beredskap att tillhandahålla boendeservice enligt denna serviceklass: Mäntyrinne särskilt krävande boende, Äppelgården särskilt krävande boende, Björnbacken/Jackarbygatan, Utterbäck/Wilhelmina.

3.8. Seniorboende, serviceklass 7

Seniorboendet är avsett för äldre personer med utvecklingsstörning vars behov av stöd och omsorg har förändrats med åldern. Serviceklassen bestäms alltid individuellt enligt klientens behov av stöd. Bedömning av behovet görs i samarbete med klienten, närstående och yrkesutbildade personer.

Om klienten inte längre deltar i dagverksamhet eller arbete på vardagar, utvidgas boendeservicen till att även omfatta omsorg och verksamhet under dagtid. Då kommer det ett seniortillägg i tjänsten som täcker de extra tjänster som klienten behöver under dagen, såsom handledning, stimulerande verksamhet och omsorg.

Seniortillägget är en del av klientens helhetstjänst och med hjälp av det säkerställer man att klienten får tillräckligt och meningsfullt stöd också dagtid i boendeenheten.

3.9. Kortvarig omsorg, serviceklass 8

Tjänsten erbjuds för viss tid till exempel under närståendevårdarens ledighet eller för att stöda klientens återhämtning. Tjänsten kan ges under en del av dygnet eller dygnet runt. Serviceklassen bestäms alltid individuellt enligt klientens behov av stöd. För klienter under 18 år ordnas den kortvariga omsorgen alltid som heldygnsomsorg för att säkerställa det stöd och den trygghet som barnet eller den unga behöver i alla situationer under dygnet.

Kortvarig omsorg stöder familjernas ork och möjliggör en meningsfull och trygg vistelse för en person med utvecklingsstörning.

Tjänsten innehåller till exempel:

- Hjälp och omsorg i de dagliga aktiviteterna
- En ledd och trygg miljö
- Näring och läkemedelsbehandling
- Rekreations- och verksamhetsinnehåll enligt klientens behov
- Samarbete med anhöriga och andra stödnätverk

Användningsområden:

- Närståendevårdarens ledigheter
- Tillfälligt stöd i situationer när det blir förändringar i livet
- Periodiskt stöd till exempel för att dela in vardagen i perioder

3.9.1. Kortvarig heldygnsomsorg (för personer under 18 år), serviceklasser

Den kortvariga omsorgen riktar sig till barn under 18 år som behöver tillfällig vård till exempel för att familjen ska orka, i krissituationer eller på grund av behov av särskilt stöd. Tjänsten genomförs vid enheten för krävande multiprofessionellt stöd, som stöds av en multiprofessionell expertgrupp. Tjänsten genomförs alltid som heldygnsomsorg och indelas i två serviceklasser enligt barnets individuella behov:

1. Intensifierad omsorg, serviceklass 5

Barnet har lindriga eller medelsvåra behov av stöd, såsom neuropsykiatriska utmaningar. I tjänsten ingår en individuell genomförandeplan, smågruppsverksamhet, handledning i vardagens färdigheter samt expertkonsultation.

2. Krävande, serviceklass 6

Barnet har betydande behov av stöd och i tjänsten kan det vara nödvändigt att bedöma användningen av begränsningsåtgärder. I tjänsten ingår en individuell genomförandeplan, stöd från en multiprofessionell arbetsgrupp (psykolog, socialarbetare, läkare), individuell vård och kontinuerlig bedömning, effektiverade personalresurser samt ett nära samarbete med familjen och nätverken.

3.9.2. Kortvarig heldygnsomsorg (för personer över 18 år)

Den kortvariga omsorgen är avsedd för vuxna personer som behöver tillfällig heldygnsomsorg till exempel under närståendevårdarens ledighet. Servicens innehåll och intensitet bestäms utifrån personens individuella behov och serviceklasserna följer samma principer som vid långvarig boendeservice.

3.10. Extra stöd

Extra stöd kan ordnas enligt klientens individuella behov, såsom att rikta extra resurser enligt klientens behov under dag- och/eller nattetid eller med hjälp av hjälpmedel.

Extra stöd är timbaserat tilläggsstöd som ges av en yrkesutbildad person inom social- och hälsovården, med vilken man svarar på förändringar i klientens servicebehov i särskilda situationer utan att ändra klientens serviceklass eller den enhet som producerar tjänsten. Med extra stödet tillgodoses klientens servicebehov också när antalet timmar/personaldimensioneringen enligt den högsta serviceklassen 7 inte räcker till för att tillgodose klientens många olika och kontinuerliga servicebehov. *Extra stöd baserar sig på timpriset €/timme. I Östra Nylands välfärdsområde har man rätt att till timpriset lägga till kvälls-, natt-, lördags- och helgtillägg enligt kollektivavtalet för socialservicebranschen.*

Extra stödet kan också avse individuella lösningar som kräver specialarrangemang och ändringar i strukturerna. Det egna välfärdsområdet faktureras för arbetet och materialen.

3.11. Serviceklasserna för stöd för boendet i tabellen

Serviceklass	Klientens behov	RAI-profil	Stödnivå	Personalresurs
 Stöd som ges i hemmet	Klienten får lite handledning i vardagliga uppgifter, såsom städning, matlagning eller uträttande av ärenden	ADL-H 0–1, ADLCH: 0-1, CPS 0–1, ABS 0, MAPLE5 0-1	Låg	0,15
 1 Litet behov av hjälp	Tillfällig handledning eller tillsyn, klienten kan till största delen självständigt utföra sysslorna	ADL-H 1–2, ADLCH 1–2 CPS 1–2, ABS 0, MAPLE5:1-2	Låg–Medelnivå	0,25
 2 Måttligt behov av hjälp	Daglig handledning i flera vardagliga aktiviteter, såsom hygien, medicinering, måltider.	ADL-H 2–3, ADLCH 2–3, CPS 2–3, ABS 0, MAPLE5: 3	Medelnivå	0,5
 3 Stort behov av hjälp	Kontinuerligt stöd och fysisk handledning i flera dagliga aktiviteter, personal behöver vara tillgänglig även nattetid, men inte kontinuerlig tillsyn	ADL-H 4–5, ADLCH 4–5 CPS 3-4, ABS 0–3, MAPLE5: 4	Hög	0,8 krävande multiprofessionellt stöd
 4 Mycket stort behov av hjälp	Hjälp och tillsyn dygnet runt, alla delområden i vardagen behöver stöd	ADL-H 5–6, ADLCH 5–6 CPS 4–5, ABS 4–5, MAPLE5:4–5	Hög–Specialnivå	1,1 krävande multiprofessionellt stöd

● 5 Behov av krävande stöd	Betydande stödbehov, psykisk, somatisk eller beteendemässig utmaning	ADL-H 6, ADLCH 6 CPS 5-6, ABS 6, MAPLE5: 5	Specialnivå	1,6 krävande multiprofessionellt stöd
● 6 Behov av särskilt krävande stöd	Övergripande stöd, i specialenhet, intensiv tillsyn och särskilda metoder	ADL-H 6, ADLCH 6 CPS 6, ABS 6+, MAPLE5: 5 Samma som klass 6, men flera riskfaktorer samtidigt	Specialnivå+	2,2 krävande multiprofessionellt stöd
● 7 Seniorboende	För äldre personer med funktionsnedsättning, upprätthållande av funktionsförmågan i en trygg miljö	Om klienten inte längre deltar i dagverksamhet eller arbete på vardagar, utvidgas boendeservicen till att även omfatta omsorg och verksamhet under dagtid.	Medelnivå-hög	Enligt serviceklass + seniortillägg krävande multiprofessionellt stöd
🏠 8 Kortvarig omsorg	Stöd för viss tid, t.ex. under närståendevårdarens ledighet eller för att stöda återhämtningen	Anpassar sig till klientens behov.	Individuell	För barn: Serviceklass 5 eller 6. För vuxna: enligt serviceklass krävande multiprofessionellt stöd
+ Extra stöd	Individuellt planerat extra stöd, till exempel att rikta extra resurser enligt klientens behov under dag- och/eller nattetid	Används som kompletterande utvärdering i samband med andra kategorier		

4. Centrala stödformer

Personalen vid serviceenheten har en central roll när det gäller att stödja klientens välbefinnande, självständighet och delaktighet i vardagen. Nedan beskrivs de viktigaste stödformerna som personalen i praktiken kan erbjuda.

Stöd för klientens kommunikation

Personalen stöder klientens kommunikation med individuellt lämpliga metoder, såsom bildstöd, kommunikationsutrustning, stödtecken eller tydligt och begripligt tal. Klienten uppmuntras att uttrycka sina behov, känslor och önskemål i vardagliga situationer.

Självständigt liv och funktionsförmåga

Stödet är inriktat på att stärka klientens självständighet i de dagliga aktiviteterna, såsom matlagning, personlig hygien, påklädning och städning. Personalen arbetar med beaktande av klientens resurser och främjar deltagandet i beslut som gäller den egna vardagen.

Hobby och rekreation

Personalen gör det möjligt att delta i fritidsaktiviteter både inom och utanför enheten, såsom musik, pyssel, motion, utflykter eller lokala evenemang. De hjälper till med planering, transport och praktiskt stöd så att klienten kan delta i meningsfulla aktiviteter.

Stödjande av klienten i beslutsfattandet

Klienten får stöd i att förstå olika alternativ och deras konsekvenser, till exempel i valet av aktiviteter, mat eller personliga inköp. Personalen använder tydliga och konkreta metoder för att främja klientens delaktighet i beslut som gäller det egna livet.

Främjande av säkerhet

Personalen skapar en trygg miljö med närvaro, strukturer och rutiner. De observerar klientens behov, förebygger risker och agerar snabbt när oro eller konflikter uppstår. Säkerheten beaktas både fysiskt (t.ex. risker för fall) och psykiskt (t.ex. känslan av trygghet).

Stöd till anhöriga och närstående

Personalen samarbetar med klientens närstående genom regelbunden kommunikation, möten och gemensam planering. De främjar en öppen dialog och stöder klientens relationer till sina anhöriga, med respekt för klientens självbestämmanderätt.

5. Hälsovård och rehabilitering

Boendeenhetens personal stöder klientens hälsa och funktionsförmåga i samarbete med yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. Målet är att upprätthålla och främja klientens välbefinnande i vardagen.

Uppföljning och hälsan och vården

Personalen följer dagligen upp klientens hälsotillstånd, observerar förändringar och rapporterar vid behov till aktörer inom hälso- och sjukvården. De ser till att läkemedelsbehandlingen genomförs enligt planen för läkemedelsbehandlingen och stöder klienten i hälsofrågor, såsom läkarbesök och iakttagande av behandlingsanvisningar.

Den egentliga sjukvården ordnas enligt klientens behov antingen via hälsocentralen eller inom den specialiserade sjukvården, och personalen stöder klienten i att söka sig till och delta i dessa tjänster.

Rehabiliterande arbetssätt i vardagen

Personalen arbetar med ett rehabiliterande arbetssätt, som innebär att klientens funktionsförmåga stöds i de vardagliga aktiviteterna. Detta kan till exempel omfatta stöd för motion, träning av finmotoriska färdigheter, uppgifter som aktiverar minnet eller stärkande av sociala färdigheter.

Samarbete med experter

Personalen samarbetar med fysioterapeuter, ergoterapeuter, psykologer och andra experter. De genomför övningar och stödåtgärder i vardagen som planerats för klienten samt deltar i multiprofessionella utvärderingar och uppdatering av planerna.

Förebyggande och främjande av hälsa och välfärd

Personalen stöder hälsosamma levnadsätt som kost, motion och tillräcklig vila. De främjar klientens övergripande välbefinnande genom att erbjuda stimulerande verksamhet och genom att sörja för en trygg och lugn miljö.

5.1. Genomförande av läkemedelsbehandling

Personalen vid serviceenheten utför läkemedelsbehandling enligt klientens individuella plan för läkemedelsbehandling, om ansvaret för läkemedelsbehandlingen inte ligger hos klienten själv.

Genomförandet av läkemedelsbehandling innefattar:

- Dosering och administrering av läkemedel på ett säkert sätt och i tid, enligt klientens behov.
- Uppföljning av läkemedelsbehandling, såsom observation av effekter och eventuella biverkningar.

- Samarbete med hälso- och sjukvårdspersonal, till exempel läkare, sjukskötare eller farmaceut, i fråga om ändringar i medicineringen och utvärderingar.
- Vårdsituationer och iakttagelser i samband med dokumentation och rapportering för att säkerställa en uppdaterad och säker läkemedelsbehandling.

Personalen ska ha nödvändig utbildning och kompetens i läkemedelsbehandling, och läkemedelsbehandlingen ska genomföras i enlighet med enhetens plan för läkemedelsbehandling samt gällande anvisningar och lagstiftning. Klientens delaktighet i läkemedelsbehandlingen stöds i mån av möjlighet, till exempel genom att diskutera medicineringen på ett begripligt sätt och genom att beakta klientens önskemål.

6. Klientens självbestämmanderätt och delaktighet

Personalen vid enheten för funktionshinderservice stöder klientens rätt att besluta om sina egna ärenden och delta i beslut som gäller honom eller henne. Målet är att stärka klientens upplevelse av att ha inflytande över sitt eget liv och sin vardag.

Respekt för självbestämmanderätten

Personalen respekterar klientens önskemål, åsikter och val i vardagliga situationer som påklädning, måltider, tidtabeller och fritid. Klienten ges möjlighet att fatta beslut enligt sina egna förmågor och resurser och hen får stöd för att förstå alternativen och deras konsekvenser.

Främjande av delaktighet

Klienten erbjuds möjligheter att delta i enhetens verksamhet, i gemensamma beslut och i planeringen av sin egen service. Personalen uppmuntrar klienten att uttrycka sin åsikt och delta till exempel i invånarmöten, planering av vardagen eller uppgörande av en serviceplan.

Individuellt stöd i beslutsfattandet

Personalen använder tydliga och för klienten lämpliga metoder för att stödja beslutsfattandet, såsom bilder, exempel eller konkreta alternativ. Klientens förståelse stöds och klienten ges tid att fatta beslut i lugn och ro.

Förhållande till anhöriga och närstående

Att stöda självbestämmanderätten innebär också att klientens önskemål i fråga om nära relationer beaktas. Personalen stöder klienten i kontakten med sina anhöriga och respekterar klientens beslut om vem som deltar i klientens ärenden.

En trygg och stimulerande atmosfär

Delaktighet och självbestämmanderätt förverkligas bäst i en miljö där klienten känner sig trygg och uppskattad. Personalen skapar en atmosfär där klientens röst blir hörd och klientens rättigheter respekteras i den dagliga verksamheten.

7. Genomförande av tjänsten och genomförandeplan

För varje klient utarbetas en genomförandeplan som baserar sig på en serviceplan och interRAI-ID-utvärdering. I genomförandeplanen fastställs följande:

- klientens individuella mål och stödbehov
- vardagens strukturer och stödmetoder
- kommunikationsmetoder och stöd för växelverkan
- eventuella begränsningsåtgärder och motiveringar till dem
- samarbete med anhöriga och närstående
- metoder för utvärdering och tillsyn

Genomförandeplanen fungerar som ett verktyg i det dagliga arbetet och den uppdateras med 6 månaders mellanrum eller alltid när klientens situation förändras. Genomförandet av planen följs upp och utvärderas tillsammans med klienten och vid behov hans eller hennes närstående. Planen för självbestämmanderätten utarbetas i samband med genomförandeplanen för att säkerställa att klientens självbestämmanderätt tillgodoses.

Genomförandeplanen stöds av RAI-utvärderingen, där klientens synvinkel och servicebehov betonas. RAI-utvärdering görs för klienten inom en månad från det att klienten flyttat till boendeserviceenheten och därefter halvårsvis eller när klientens hälsa/situation ändras väsentligt.

8. Hyra, klientavgifter och underhållsavgift

Klienten betalar själv hyran för bostaden, övriga boenderelaterade kostnader och utgifter för det egna livet. Med levnadskostnader avses de dagliga utgifter som behövs för normala dagliga aktiviteter, såsom kostnader i fråga om matvaror, el, internet och telefon, läkemedel, personlig hygien, hälso- och sjukvård, besök hos barberare och frisersalong, hobbyer, kläder och resor.

Hyran tas ut av klienten för den tid som bostaden/rummet används av personen och gäller oberoende av orsaken till frånvaro. Hyror är inte klientavgifter och de fastställs separat. Hyran motsvarar ett vanligt vederlag. När välfärdsområdets styrelse beslutar om hyreshöjningen ansvarar enhetens chef för att informationen om hyreshöjningen förmedlas till alla klienters intressebevakare eller till dem som har det ekonomiska ansvaret.

Uppsägningen av klientens hyresavtal ska göras skriftligen och lämnas till enhetens chef. Hyresgästens uppsägningstid är enligt hyreslagen en månad, räknat från den sista dagen i månaden då avtalet sägs upp. Om klienten flyttar från en boendeenhet till en annan, ska också det gamla hyresavtalet sägas upp skriftligen (i detta fall utan uppsägningstid) och ett nytt hyresavtal upprättas. Vid dödsfall faktureras hyran till slutet av månaden, förutsatt att bostaden töms inom två veckor.

Serviceproducenten kan som gemensam upphandling skaffa de förnödenheter eller tjänster som klienten ska bekosta. Tjänsteproducenten har då rätt till en klientspecifik underhållsavgift. Underhållsavgiften är fast. Beställaren kan ändra underhållsavgiften genom sitt beslut. Klienten har alltid rätt att vägra delta i den gemensamma upphandlingen och att själv eller med hjälp skaffa de förnödenheter som ingår i servicepaketet för gemensam upphandling. Då tas ingen underhållsavgift ut.

Om tjänsteproducenten genomför en gemensam upphandling, innehåller underhållsavgiften:

- Toalett- och handdukspapper samt soppor
- Tvättmedel som kommer till klientens förfogande
- Städtillbehör och -material
- Användning av bastu
- Tidningar, spel, pysseltillbehör som skaffas för gemensamt bruk
- Utrustning och apparater i gemensamma utrymmen (t.ex. TV och annan hemelektronik)

Om en viss del av avgiften för uppehälle inte är möjlig till exempel av skäl som hänför sig till lokalernas egenskaper, ska klientens avgift för uppehälle minskas på motsvarande sätt. Klientavgiftstabell bifogas.

Klientavgiften faktureras av klienten månatligen.

8.1. Måltidsavgift

Måltidsavgiften omfattar till exempel morgonmål, lunch, mellanmål, middag och kvällsmål. I måltidstjänsten ska man beakta specialdieter enligt klienternas behov, såsom laktosfri, mjölkfri, glutenfri, vetefri, vegetarisk och vegansk kost samt allergidieter. Klienterna ska ha möjlighet att framföra önskemål om den mat och de måltider som serveras.

Klienten kan välja hur många måltider han eller hon deltar i per dag. Beställaren betalar priset för måltidsservicen enligt de måltider som klienten ätit.

Om klienten själv tillreder sin måltid med hjälp av personalen, betalar hen själv de tillbehör som används vid tillredningen av måltiderna och de övriga kostnader som behövs för tillredningen av maten. Då tas ingen måltidsavgift ut.

Maten ska följa aktuella näringsrekommendationer och vara tillräckligt näringsrik med beaktande av klienternas behov. Maten ska vara välsmakande och varierande och menyns rotation ska vara minst fem veckor. Råvarorna är mångsidiga och grönsaker eller frukter serveras vid alla måltider. Gröt får inte vara huvudrätt och soppa serveras inte vid dagens båda måltider. Uppmärksamhet fästs vid uppläggnings- och dukningen av maten. I maten

beaktas säsongens råvaror på ett mångsidigt sätt. I måltiderna beaktas de allmänna högtidsdagarna och klienternas bemarkelsedagar på ett mångsidigt sätt.

I arbets- och dagverksamhet betalar klienten för lunch och mellanmål.

Vid kortvarig omsorg betalar klienten antingen dygnspriset eller klientavgiften för deltidsvård. Dygnsavgiften omfattar boende, måltider och annat uppehälle. Prislistan är bifogad.

9. Personalkrav

Kompetenskrav för ansvariga personer:

Serviceenhetens ansvariga person ska ha för uppgiften lämplig utbildning och tillräcklig erfarenhet för att kunna ansvara för enheten i fråga om verksamhetens kvalitet, lagenlighet och klientsäkerhet.

Krav på arbetserfarenhet: minst ett (1) års arbetserfarenhet av boendeservice för personer med funktionsnedsättning eller av service som ges i hemmet och som stöder boendet och vardagen.

Dessutom ska den ansvariga personen ha minst ett (1) års erfarenhet av ledningsuppgifter inom social- och/eller hälsovårdstjänsterna. Även uppgiften som teamansvarig godkänns, om uppgiften har omfattat personaladministration eller personen har genomgått utbildning i ledarskap, såsom specialyrkesexamen i ledarskap eller annan ledarskapsutbildning av motsvarande omfattning.

Personalens kompetens och ett tryggt genomförande av servicen

För att tjänsten ska kunna genomföras krävs att de anställda har för uppgiften lämplig utbildning (närvårdare eller annan motsvarande utbildning, socionom YH), tillräckliga färdigheter samt klientspecifik introduktion. I synnerhet betonas kunnandet i användningen av klientens individuella kommunikationsmetoder, de anställda ska kunna stödja klientens växelverkan till exempel med hjälp av stödtecken, bildkommunikation eller andra AAC-metoder.

Innan arbetsuppgiften tas emot ska arbetstagaren uppvisa ett straffregisterutdrag enligt lagen om tillsynen över social- och hälsovården (741/2023). Av sökanden krävs det vaccinationsskydd som avses i 48 § i lagen om smittsamma sjukdomar.

Säkerhet och läkemedelsbehandling

- Varje arbetsskift ska ha minst en arbetstagare med aktuell första hjälpen-utbildning på EA1-nivå.
- Läkemedelsbehandling genomförs endast av en arbetstagare som har en gällande utbildning i läkemedelsbehandling och kompetens för att genomföra läkemedelsbehandling på ett säkert sätt.
- Om klienten har behov av sjukvård, ska det i boendeenheten eller grupphemmet finnas tillgång till en sjukskötarskurs.

Språkkunskaper

- Alla anställda som hjälper och stöder klienten ska ha åtminstone goda muntliga och skriftliga kunskaper i finska.
- De anställda som tillhandahåller service till svenskspråkiga klienter ska ha åtminstone goda muntliga och skriftliga kunskaper i svenska.

Klientens egenhandledare

Serviceenheten ska för klienten utse en egenhandledare som säkerställer att klientens service förverkligas enligt planen och målen. Egenhandledaren ska vara en person som klienten kan vända sig till, som känner till klientens situation, behov och önskemål på djupet.

Byte av egenhandledare bör undvikas, om inte grunden för bytet är klientens önskemål eller egenhandledarens behov av specialkompetens.

Till egenhandledarens uppgifter hör att samarbeta med klientens anhöriga och närstående på det sätt som överenskomms med klienten.

10. Experttjänst för multiprofessionellt stöd

Tjänsten är avsedd för situationer där klientens delaktighet, självbestämmanderätt eller andra grundläggande rättigheter inte förverkligas utan särskilt stöd. Det är en obligatorisk extra tjänst när en klient har allvarliga utmaningar, till exempel i kommunikation, växelverkan eller beteende, och hans eller andras säkerhet, hälsa eller människovärde är hotad.

Expertgruppen stöder personalen i krävande situationer med klienten och säkerställer att klientens grundläggande fri- och rättigheter, delaktighet och välbefinnande tillgodoses. Vid behov ska gruppen avge ett utlåtande, särskilt när begränsningsåtgärder övervägs.

Expertgrupp för krävande multiprofessionellt stöd

Till gruppen hör legitimerade yrkesutbildade personer som är förtrodda med funktionshindersservice, såsom:

- Läkare
- Psykolog
- Socialarbetare/socialhandledare
- Dessutom kan det finnas en rehabiliteringshandledare som stöder hanteringen av vardagen, kommunikationen och personalens arbete i komplicerade situationer.

Stödet genomförs enligt klientens individuella behov i samarbete med personalen och vid behov med närstående.

Experterna bedömer situationen, styr den dagliga verksamheten och stöder personalen. Tjänsten kompletterar enhetens kompetens och säkerställer att klientens rättigheter tillgodoses också i utmanande förhållanden.

Begränsningsåtgärder

Begränsningsåtgärderna baserar sig på bestämmelserna i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977, §42 - 43) och är tillåtna endast som en sista utväg när alla lindrigare alternativ har konstaterats vara otillräckliga. De kan endast genomföras i en enhet med tillräcklig expertis inom medicin, psykologi och socialt arbete. Beslutet om specialomsorger fattas före åtgärden och expertgruppen kan avge ett utlåtande.

Åtgärderna ska vara följande:

- Lagenliga och motiverade
- I förhållande till målet
- Genomförda med respekt för människovärdet och på ett säkert sätt

Paragraferna 7 §, 10 § och 15 § i grundlagen tryggar den personliga friheten, privatlivet och egendomsskyddet. Den nya lagen om funktionshindersservice (675/2023) ändrar inte regleringen av begränsningsåtgärder.

Multiprofessionell expertgrupp som fattar beslut

Specialomsorger som är oberoende av en persons vilja

Gruppen samarbetar i frågor som gäller specialomsorger som är oberoende av en persons vilja. Velfärdsområdena: Västra Nyland, Östra Nyland, Mellersta Nyland, Egentliga Tavastland, Päijänne-Tavastland samt Vanda och Kervo.

Uppgift:

PÄTEVÄ-gruppen fattar beslut om att inleda, fortsätta och avsluta en undersökningsperiod för specialomsorger som är oberoende av en persons vilja. Anvisningarna anger:

- Arbetsroller och ansvar:
 - Medlemmar i PÄTEVÄ-gruppen
 - Enheten för krävande multiprofessionellt stöd
 - Den som bereder förslaget
- Mål: Ett enhetligt tillvägagångssätt inom alla velfärdsområden.

Huvudpunkter:

1. Inledande och förlängning av undersökningsperioden
2. Avslutande av undersökningsperioden

Sakkunnigtjänster

Tjänsterna stöder både klienterna och personalen för att stärka smidigheten och delaktigheten i vardagen.Handledning kan erbjudas till exempel för:

- Hantering av utmanande situationer

- Planering av stödåtgärder i vardagen
- Införande av kommunikationsmetoder

Rehabiliteringshandledaren stöder klienten och närstående i vardagen, planerar strukturer, utarbetar bildbaserade stödmetoder och stärker självständigheten. Hen fungerar också som stöd för personalen i komplicerade situationer.

På en separat beställning av beställaren ordnar serviceproducenten sakkunnigtjänster enligt 16 § i lagen om funktionshindersservice. Dessa är separat prissatta och tjänsteproducenten har rätt till ett sakkunnigspecifikt tilläggspris.

11. Fakturering och kostnader

I samband med varje serviceklass fastställs tjänstens innehåll och de personalresurser som hör till den. I serviceklassen ingår också en viss del av experttjänsternas arbetstid, såsom psykologens, socialarbetarens eller läkarens arbetsinsats i anslutning till planeringen, bedömningen och genomförandet av klientens service.

Vård dygn faktureras månatligen. Om klienten är borta från enheten till exempel på grund av sjukhusvård, sker faktureringen för frånvarotiden enligt den lägre serviceklassen från och med inskrivningsdagen. Utskrivningsdagen faktureras enligt den normala serviceklassen. Beställaren av tjänsten svarar för kostnaderna för besök på undersökningsavdelningar eller motsvarande enheter.

Östra Nylands välfärdsområde fakturerar inte klientavgifter direkt av klienter i andra välfärdsområden. Klientavgifterna faktureras alltid från klientens eget välfärdsområde. Beställaren av tjänsten är klientens välfärdsområde, som ansvarar för kostnaderna och faktureringen till sina klienter. Östra Nylands välfärdsområde fakturerar klientavgiften av den som beställer tjänsten.

Uppsägningstiden för klientplatsen är en månad från den dag då platsen skriftligen har sagts upp. Ett skriftligt meddelande lämnas till enhetens chef.

12. Källor och bilagor

4.1 Källor

- Lagen om funktionshindersservice (675/2023)
- Socialvårdslagen (1301/2014)
- Lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (817/2015)

- Regeringens propositioner och motiveringspromemorior
- Östra Nylands välfärdsområdes riktlinjer och anvisningar
- THL:s och SHM:s rekommendationer

4.2 Bilagor

- Bilaga 1: Serviceenhetens kontaktuppgifter
- Bilaga 2: Närmare kriterier för serviceklasserna
- Bilaga 3: Utvärderingsverktyg (t.ex. interRAI)
- Bilaga 4: Klientavgiftstabeller
- Bilaga 5: Anvisningar för egenhandledaren

Servicekatalogen har uppdaterats [datum] och den ses över årligen eller vid behov.